

85962

Arbejdsmiljøforhold ved udlicitering af busruter

1. Indledning	1
2. Køreplanstilletæggelse	2
2.1 Arbejdets udførelse.....	2
2.2 Samarbejde om køreplaner	2
3. Arbejdsmiljøvurdering af entreprenører	2
3.1 Spørgsmål, der kan belyse entreprenørens arbejdsmiljøniveau.....	2
4. Velfærdsforanstaltninger	2
4.1 Entreprenørens ansvar og opgaver	2
4.2 Trafikselskabets ansvar og opgaver	2
4.3 Liste over forskellige faciliteter	3
4.4 Generelt	3
5. Forebyggelse af vold og trusler	3
6. Uddannelse	3
6.1 Medarbejderne	3
6.2 Lederne.....	4

1. Indledning

Denne checkliste er udarbejdet af en arbejdsgruppe med henblik på, at sikre hensyntagen til arbejdsmiljøforhold i forbindelse med udlicitering af busruter.

Til opgaven er der desuden nedsat en styregruppe med repræsentanter fra :

- Arbejdstilsynet
- Arbejdsministeriet
- Færdselsstyrelsen
- Trafikministeriet
- Hovedstadens Trafikselskab
- Rutebilejernes Arbejdsgiverforening
- HTS-A
- SiD
- LH
- FOA / Trafikfunktionærernes Fagforening
- Amdsrådsforeningen

Checklisten bruges ved udformning af udbudsmaterialet i trafikselskaberne, til dialog mellem trafikselskab, entreprenør og ansatte.

Et godt arbejdsmiljø er kendetegnet ved, at alle arbejdsmiljøregler er overholdt, og at der foregår en god og konstruktiv dialog mellem ledelse og medarbejderne i en virksomhed, der fører til reelle forbedringer for alle parter.

Det bør også vurderes, om man i forbindelse med udlicitering kan lade sundhedsfremmeinitiativer og initiativer vedr. det rummelige arbejdsmarked hos entreprenører indgå i licitationsgrundlaget.

Et godt arbejdsmiljø giver virksomheden mulighed for, at fungere bedst muligt i konkurrence med andre, med henblik på at være i stand til at tiltrække og fastholde gode medarbejdere, der kan levere ydelser der er kendetegnet ved høj kvalitet og høj service.

2. Køreplanstilrettelæggelse

2.1 Arbejdets udførelse

Køreplanerne har betydning for arbejdets udførelse. Tilrettelæggelse af køreplanerne skal ske med skyldigt hensyn til fremkommelighed, myldretid udligningsophold, pauseplacering og lignende, således at køreplanerne kan overholdes.

2.2 Samarbejde om køreplaner

Det er vigtigt, at entreprenøren og chaufførerne underretter trafikselskabet om forhold der er af betydning for valg af linjeføring, køreplan samt takst- og billetteringssystem, således at entreprenørernes og chaufførernes erfaringer kan nyttiggøres.

Det er vigtigt for arbejdsmiljøet og kvaliteten af servicen, at trafikselskabet udformer køreplanerne, og de problemer der er knyttet hertil, i dialog med entreprenørerne og chaufførernes repræsentanter. Der bør jævnligt afholdes møder mellem trafikselskaberne, entreprenørerne og deres chauffører om køreplanerne og deres gennemførlighed.

3. Arbejdsmiljøvurdering af entreprenører

Som udgangspunkt for vurdering af de forskellige entreprenørers holdning og evner til at skabe et godt arbejdsmiljø, findes der en række metoder. Til dokumentation af arbejdsmiljøet er Lov om arbejdsmiljøcertificering til virksomheder vedtaget. Desuden kan Arbejdstilsynets nye tilsynsmetode "Det tilpassede tilsyn" bruges, til at vise niveauet på det tidspunkt hvor vurderingen foretages.

For at sikre, at arbejdsmiljø medtages som en faktor i forbindelse med udliciteringer, må det forventes, at entreprenører der byder på en licitation, som minimum kan leve op til en klassificering i kategori 2 jf. Arbejdstilsynets tilpassede tilsyn, eller har indført arbejdsmiljøstyringssystemer.

3.1 Spørgsmål, der kan belyse entreprenørens arbejdsmiljøniveau

1. Har virksomheden indført certificerbart arbejdsmiljøledelsessystem ?
2. Har virksomheden underlagt sig certificeret tilsyn ?
3. Har virksomheden opnået klassificering i f.h.t. det tilpassede tilsyn, som h.h.v. kategori 1 eller 2 ?

For nye entreprenører må der sættes en tidsfrist for opnåelse af den valgte klassificering, ligesom en entreprenør der mister sin klassificering skal gives mulighed for at genopnå denne indenfor en tidsfrist.

Fælles for alle spørgsmål er, om entreprenøren kan dokumentere sit arbejdsmiljøniveau.

4. Velfærdsforanstaltninger

4.1 Entreprenørens ansvar og opgaver

Det er entreprenørens ansvar, at velfærdsforanstaltninger jf. Lov om Arbejdsmiljø er til stede, og at disse lever op til de i loven gældende bestemmelser.

Entreprenøren kan indgå i dialog med trafikselskabet om leje / overtagelse af eventuelle velfærdsforanstaltninger hvor disse findes eller hvor der kan indgås aftaler om opstilling etc.

4.2 Trafikselskabets ansvar og opgaver

Såfremt trafikselskabet allerede disponerer over etablerede velfærdsforanstaltninger (toiletter, omklædnings- eller spiserumsfaciliteter) kan leje / overtagelse m.v. indgå som en del af udbudsmaterialet. I givet fald skal dette fremgå af udbudsmaterialet. Hvis der skal etableres nye velfærdsforanstaltninger, bør trafikselskabet støtte entreprenøren hvad angår byggetilladelser eller godkendelse af midlertidige foranstaltninger.

Trafikselskabet har mulighed for at opstille velfærdsforanstaltninger som kan medfølge udliciteringen.

4.3 Liste over forskellige faciliteter

Gode og velfungerende velfærdsforanstaltninger er medvirkende til, at skabe rammer om et godt arbejdsmiljø. Da buschaufførens hverdag er præget af alenearbejde, vil gode velfærdsforanstaltninger være medvirkende til, at styrke det sociale samvær og tilknytningen til arbejdspladsen.

- **Toiletforhold**
Det skal sikres, at der i forbindelse med rutekørsel, er den fornødne adgang til toiletfaciliteter, og at disse rengøres jævnligt.
- **Omklædningsfaciliteter**
Der skal stilles omklædningsfaciliteter til rådighed for chaufførerne efter behov. Disse skal behørigt vedligeholdes og rengøres.
- **Spiselokaler**
Der skal lokalt træffes aftale om, spiselokalers eller kantiners eventuelle placering. Hvor der er mulighed for kantinedrift, bør udvalget af mad og drikkevarer sammensættes ud fra gode og sunde kostprincipper. Madpakker o. lign. skal kunne opbevares hensigtsmæssigt.
- **Spiseplads i bussen**
Hvis bussen er egnet hertil – d.v.s. kan forsynes med en opklappelig spiseplads, hensigtsmæssig opbevaringsplads til madpakke og drikkevarer, må der godt spises i bussen. Førerpladsen kan dog ikke bruges som spiseplads.

4.4 Generelt

Entreprenøren og – chaufførerne bør desuden drøfte, hvorledes initiativer til fremme af sundhed, herunder motion på arbejdspladsen kan fremmes.

5. Forebyggelse af vold og trusler

Udbyder kan i udbudsbetingelserne stille krav / forventninger til entreprenørers aktiviteter og kriseberedskab i forbindelse med trusler og voldelige episoder, samt forebyggelse af disse, fx gennem kurser i konflikthåndtering. I tilfælde af kendt voldsrisiko bør udbyder stille krav.

6. Uddannelse¹

Krav til uddannelse og uddannelsesniveau bør indgå i udbudsmaterialet således, at der kan sikres en tilgang til erhvervet, og en fastholdelse af kvalificeret arbejdskraft.

6.1 Medarbejderne

Uddannelse af chauffører skal ikke alene tage sigte mod rent fagtekniske discipliner, men også mod de mere alment kvalificerende uddannelser som fx danskundervisning

I forbindelse med udbuddet kan man vælge at fokusere på chaufførens uddannelse, som følger :

- 5 dages AMU-kursus i rutebuskørsel
- 5 dages AMU-kursus i national buskørsel (kvalifikationsbevis – hvidt)
- 5 dages AMU-kursus i kursus i international buskørsel (kvalifikationsbevis- blå)
- 5 dages AMU-kursus i befordring af bevægelseshæmmede (kvalifikationsbevis)
- 5 dages AMU-kursus i kundeservice/konflikthåndtering
- 5 dages AMU-kursus i miljø- og energirigtig kørsel
- 3 dages AMU-kursus i billettering og kundebetjening
- 3 dages AMU-kursus i førstehjælp, sikkerhed, sundhed og arbejdsstillinger
- 1-3 dages AMU-kursus: IKA (individuel kompetenceafklaring), som er målrettet efterfølgende deltagelse i voksenerhvervsuddannelse, der fører frem til svendebrev som buschauffør

Arbejdsmarkedets parter laver, på baggrund af de i udbudsbetingelserne fastsatte uddannelseskrav, en aftalebaseret arbejdsmarkedsuddannelse.

¹ Til dette punkt har SiD en mindretalsbemærkning : ”SiD finder det nødvendigt, at man i udbudsmaterialet angiver et aktivitetsniveau for uddannelsesindsatsen fx i form af minimum 2 ugers kursus pr. medarbejder pr. år.”

Branchearbejdsmiljørådet for transport og engros

Entreprenøren forpligtes til at anføre mål for chauffører der har deltaget i de nævnte kurser:

Eksempel på en opstilling af mål :

Tid efter kontraktperiodens start ®	1 år	2 år	3 år	4 år
Kursus				
Rutebuskørsel	x %	x %	x %	x %
Hvidt kvalifikationsbevis	x %	x %	x %	x %
Blåt kvalifikationsbevis	x %	x %	x %	x %
Befordring af bevægelseshæmmede	-	x %	x %	x %
Kundeservice/konflikthåndtering	-	x %	x %	x %
Miljø- og energirigtig kørsel	-	x %	x %	x %
Billettering og kundebetjening	-	x %	x %	x %
Førstehjælp, sikkerhed, sundhed og arbejdsstillinger	-	x %	x %	x %
IKA	-	-	x %	x %

6.2 Lederne

Det forudsættes, at de ledere der indgår i driftsledelsen, alle har de fornødne kvalifikationer, mindst svarende til de grundlæggende ledelsesfaglige discipliner og ledelsesredskaber.

Entreprenøren kan forpligtes til at anføre mål for ledernes kompetenceudvikling gennem deltagelse i ledelsesfaglige kurser.

Eksempel på en opstilling af mål :

Tid efter kontraktperiodens start →	1 år	2 år	3 år	4 år
Kursus ↓				
Den grundlæggende lederuddannelse	x %	x %	x %	x %
Ledelsesfaglig supplering	-	-	x %	x %

Suppleringen kan fx sammensættes af følgende AMU-kurser:

Interview- og spørgeteknik / Delegeringsteknik i praksis / Problembehandlingsteknik / Forhandlingsteknik / Projektledelse og projektstyring / Kvalitetsstyring / Ledelse og økonomi trin I til III / Miljøstyring – Opbygning Miljøstyring - Drift